

PREOCUPĂRI GEOGRAFICE LA MIHAI EMINESCU

de DUMITRU TĂTARU

În viața sa, marele poet, Mihai Eminescu, de la a cărui dispariție se împlinesc 100 de ani, a manifestat interes și pentru geografie. Legături strânse cu geografia a avut la Berlin, iar peste un deceniu, ca profesor la Iași.

Important pentru problema pe care o urmărim este anul al doilea de studii la Berlin (1873-1874), ca student extraordinar. Încă din primul semestru, alături de unele cursuri de filozofie, economie politică, istorie, drept, istoria artei, se găsesc în program și cursul de geografie fizică al profesorului J. C. Poggendorff, pentru care a achitat taxa de 5 mărci, ca și pentru celelalte cursuri. Dar, în afară de cele la care s-a înscris oficial, se crede că în vederea însușirii unor cunoștințe cât mai bogate și variate, Mihai Eminescu a urmat și alte cursuri. Între manuscrisele sale s-a găsit un caiet cu orarul tuturor cursurilor din semestrul de vară 1874, în care, pe lângă cursul menționat a lui J. C. Poggendorff, apar câteva cursuri noi de geografie, etnografie și altele. Dintre acestea reținem pe cele ținute de Ermann „*Observațiile geografilor și ale fizicienilor*“, Kippert „*Geografia și etnografia Europei antice*“.

Stabilindu-se la Iași, după ce își încheie perioada bucureșteană de redactor al ziarului „*Timpul*“ (1877-1883), unele documente atestă că poetul a predat geografia și statistica la Școala Comercială.

Referitor la obiectul pe care îl predă, geografia și statistica, ca un document prețios pentru istoricul geografiei economice didactice reproducem un pasaj dintr-o scrisoare a poetului Mihai Eminescu trimisă la 20 octombrie 1884 bunului său prieten Chibici Rîvneanu

„*Fuind vacante mai multe catedre la școala comercială, cerusem suplinirea istoriei. Dar catedra aceasta dîndu-se altuia, m-a însărcinat pe mine cu geografia și statistica, cu un program foarte încărcat, obiect care are inconvenientul că nici cărți nu există pentru studierea lui, iar el însuși nu consistă dintr-un dicționar de mii de nume proprii și de cifre statistice*“. A profesat totuși un an școlar, de la 1 octombrie 1884 pînă la 1 septembrie 1885.

În perioada cînd Mihai Eminescu scria în coloanele ziarelor „Curierul de Iași” și „Timpul”, a publicat numeroase articole și studii de geografie economică. S-a pronunțat statornic și ferm pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii și industriei autohtone, i-a reținut atenția, transporturile, comerțul și populația.

De asemenea, s-a interesat de noile manuale de geografie pe care le-a recenzat, scoțînd în evidență părțile pozitive cît și unele greșeli. În „Curierul de Iași” din 25 august 1876, Eminescu recenzează cu unele aprecieri „*Noul metod de geografie elementară*” de A. Gorjan, dar atrage atenția asupra unor definiții confuze, a unor exprimări pleonastice, a unor greșeli de limbă, chiar de acord gramatical.

Asupra situației predării geografiei în școală în perioada respectivă și ulterioară se referă mai târziu diferiți geografi din țara noastră : *Geografia* — spunea Simion Mehedinți — *era o disciplină enumerată : înșirarea de nume proprii și de cifre statistice*”, exact cum a scris și Mihai Eminescu în scrisoarea sa.